

TÜRKİYE'DE BARIŞ HAREKETİNİN YIGINSALLAŞTIRIL-
MASINDA VE YUKSELTİLMESİNDE GÖZETİLECEK PERS-
PEKTİFLERE VE BU DOGRULTUDA İLK HAZIRLIKLARA
İLİŞKİN RAPOR

Gelsenkirchen-Duisburg, 20.3.1987

Ö n - a ç ı k l a m a

Bu raporun görece kısa bir sürede biti-
rilmesi gerektiğinden, hazırlayanlar, ortak
görüşlerini varolan olanaklar ölçüsünde de-
rinleştirilmiş olarak dile getirmeye doğrusu
tam fırsat bulamamışlardır.

Bu nedenle, hazırlayanlar, raporda eksik
kalmış yanların anlayışla karşılanmasını ve
buna daha çok bir yaklaşım taslağı gözüyle
bakılmasını dilerler.

Türkiye'de barış hareketinin yığinsallaştırılması ve yüksel-
tilmesi için yürütülebilecek faaliyetler, teorik ve pratik-örgütsel
olmak üzere başlıca iki düzeyde ele alınabilir:

T E O R İ K D Ü Z E Y D E K İ F A A L İ Y E T L E R

Amaç:

Teorik düzeyde, arşivleme, inceleme ve olanaklı olduğu ölçüde
yayın faaliyetleri:

- a) çağımızda nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılmasına,

genel ve tam silahsızlanmanın gerçekleştirilmesine ve uluslararası güvenlik ve işbirliğinin derinleştirilmesine ilişkin sorunların,

b) ve bu bağlamda, Türkiye'nin konumunun bölge ve dünya barışına katkıda bulunur hale getirilmesine ilişkin sorunların

vurgulanıp bütünüyle kavranmasına, gelişmeler içinde izlenmesine ve ülke kamuoyuna böylece maledilmesine hizmet etmelidir.

Kapsam:

Kaynak tarama/arşivleme, inceleme ve yayım faaliyetleri, biraz aşağıda sıralanacak olan alanları içermelidir.

Yöntem:

Kaynak tarama/arşivleme, inceleme ve yayım faaliyetleri Türkiye'deki ve yurt dışındaki, barış konularında halen uzmanlaşmış ya da uzmanlaşma yolunda olan kimselerden oluşturulacak gruplar tarafından yürütülmelidir. Somut olanaklara göre bu faaliyetlerin bir bölümü yurt içinde, diğer bir bölümü ise yurt dışında yürütülse de, bunların eşgüdümü ve merkeziyeti sağlanmalıdır.

Düzenli çalışma grupları, üstlendikleri konularda ve ara başlıklar itibariyle:

- Önce bir mevcut kaynak taraması yaparak, erişebildikleri Türkçe ve yabancı dillerde kitapların (ya da kitap bölümlerinin) ve son birkaç yılda çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanmış önemli yazıların bir bibliyografyasını çıkarmalı ve bu listenin bir örneğini merkezî olarak arşivlenmek üzere, uygun bir şekilde "Yayım Grubu"na ulaştırmalıdır.
- İkinci bir adım olarak çalışma grupları, üstlendikleri konularda yeni çıkmış ya da ellerine yeni geçmiş yayınları aylık (ya da mevsimlik) listeler halinde "Yayım Grubu"na bildirmeli; kitapların "İçindekiler" sayfasının bir fotokopisini --yabancı dilde kitaplarda ayrıca o sayfanın Türkçe bir çevirisini-- ve önemli buldukları yayınların ilginç özelliklerini belirten özetlenmiş görüşlerini buna eklemelidirler.
- Üçüncü bir adım olarak çalışma grupları üstlendikleri konularda gazete ve dergilere yansımış güncel gelişmeleri, merkezî bir bültende değerlendirilmek üzere, düzenli aralarla "Yayım Grubu"na bildirmeli ve bu gelişmelere ilişkin olarak yayımlanmış önemli görüşlerin özetlerini de buna eklemelidirler.

- Dördüncü olarak, çalışma grupları üstlendikleri konularda her mevsim en az bir kez (ya da yılda enaz iki kez) çeviri, derleme, ya da telif yazılar hazırlayarak Türkiye'de çıkmakta olan gazete ve dergilerde yayımlatmayı gözetmelidirler. Yayımlanan yazıların bir fotokopisini, yayımlanamamış yazıların birer örneğini de "Yayım Grubu"na ulaştırmalıdır.
- Beşinci olarak çalışma grupları, merkezî barış örgütlenmesi tarafından yayımlanmak üzere, üstlendikleri konularda kendilerinden istenebilecek çeviri, derleme ya da telif yazıları, broşürleri, vb metinleri hazırlamaya kendilerini hazırlayabilmelidirler.

Düzenli çalışma gruplarının adım adım, öngörülen konuların tümünü kapsayacak şekilde çoğaltılması hedeflenmelidir.

Düzenli çalışma gruplarının yanı sıra, gelişmelerin ortaya çıkarabileceği özel ihtiyaçları karşılamak üzere, geçici çalışma grupları oluşturulması da, gerekli durumlarda, göz önüne alınmalıdır.

Araçlar:

A) Çalışma gruplarının kendi içlerinde ve aralarında yaklaşım birliğini sağlamak üzere, enazından, aşağıdaki metinler el altında bulundurulmalıdır:

U l u s a l Ö l ç e k t e :

- Barış Derneği 1. Genel Kurulu'nun "Yönlendirici Temel Politik Belge"si (5.3.1978)
- Barış Derneği 2. Genel Kurulu'nun kabul ettiği Tüzük'ün Giriş Bölümü (5.4.1980)
- Barış Derneğinin kurulmasına karar altına alan "Ulusal Konferans"ın Halkımıza Çağrısı (3.4.1977)
- Barış Derneği'nin 2. Genel Kuruluna sunulan Faaliyet Raporu
- Türkiye'deki siyasal partilerin (CHP, SHP, DSP, TİP, TSİP, TKP, vb.) programlarında ve diğer belgelerinde barışa ilişkin değerlendirmeler ve öneriler
- Sol Birlik'in Uluslararası Barış Yılındaki "Barış Çağrısı", (Düsseldorf, 15.11.1986)
- Barış Derneği Davasında Sayın M.Dikerdem'in savunmaları ve diğer barış yazıları

U l u s l a r a r a s ı Ö l ç e k t e :

- BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
- BM Ekonomik-Toplumsal haklar Bildirgesi
- BM Siyasal ve Kültürel Haklar Bildirgesi
- Helsinki Nihai Senedi
- UNESCO'nun 1982 Meksiko Bildirgesi

B) Kaynak tarama/Arşivleme çalışmalarında:

- Türkçe gazete, dergi ve diğer yayınların yanı sıra,
- Haftalık Sovyet "NEUE ZEIT" dergisinin Alm. Fr. İng. baskıları,
- Aylık Sovyet "STP" dergisinin " " " "
- Aylık Sovyet "AFFAIRES INTERNATIONALES" Derg. " " "
- Aylık "YENİ ÇAĞ" dergisi
- Dünya Barış Konseyi'nin organları "COURRIER DE LA PAIX"nin ve "NOUVELLES PERSPECTIVES" in çeşitli dillerdeki nüshaları
- Sovyet A.P.N. Ajansının çeşitli dillerdeki broşürleri
- Sovyet PROGRES Yayınevinin çeşitli dillerde kitapları
- D.D.R. "PANAROMA" Yayınevinin " " "
- Çekos. "ORBIS" Ajansının " " "
- Sovyet Bilimler Akademisinin çeşitli dillerde yayımlanan organı özellikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynak tarama/Arşivleme, inceleme ve Yayın faaliyetlerinin

K o n u l a r ı

A. Genel Barış Sorunları

1. Barışın teorisi ve politikası:

- İnsan hakkı olarak barış
- Toplumsal ilerleme ve barış
- Bilimsel-teknik devrim ve barış
- Kültür ve barış
- Hümanizma ve barış
- "Ulusal Sorun" ve barış
- Sosyal sınıf ve zümreler ve barış
- İşçi sınıfı ve barış
- Siyasal partilerin programlarında barış
- vb. vb.

2. Barış açısından tarih:

- Uluslararası yaşamda önemli olayların yıldönümleri
- Barış diplomasisinin tarihinden yapraklar (1917-1987)
- vb. vb.
- Ulusal yaşamda önemli olayların günlemeleri
- Atatürk dönemi ve barış
- " " 'nde Türkiye-SSCB ilişkileri
- " " Türkiyenin iyi komşuluk ilişkileri
- Atatürk sonrası Türkiyenin dışa bağımlılılaşması

B. Uluslararası Barış Sorunları

1. Emperyalizm Dünyası - Gerginlik/Çatışma

- Saldırgan gerici ~~güçlü~~ politik güçler (ABD)
- Saldırganlıklar (Batı Avr.)
- NATO, Askersel paktlar, askersel üsler (Japonya)
- Silahlanma projeleri ve harcamaları
- Ekonominin militerleştirilmesi, silah tekelleri
- Yeni-Sömürgecilik
- Emperyalizmin kültür politikası
- Emperyalizmin ileri karakolları (İsrail, G.Afrika,vb)
- Emperyalizmin uyduları (Şili, Pakistan, G.Kore, vb)

2. Emperyalizm dünyası - Uyarlanma

- Avrupa Konseyi
- AET, Avrupa Parlamentosu
- Liberal politik güçler
- Gerçekçi politikalar
- vb.

3. Barış İçinde Yan Yana Yaşama

- BMÖ ve devletler-arası diğer kuruluşlar (UNESCO, ILO)
- ABD-SSCB toplantıları ve görüşmeleri
- Devletler-arası Konferanslar
- Uluslararası Meslek Kuruluşları (PEN Kulüp, IPPNW, FIJ)
- Uluslararası Sendikalar
- " diğer demokratik yığın örgütleri
- Yığinsal savaş-karşıtı hareket ve D.B.K.
- Sosyalist Enternasyonal ve sosyalist partiler
- Bağlantısız Ülkeler
- Sosyalizme Yönelimli Ülkeler
- Y.U.E.D. (Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen)
- Kurtulmuş ülkelerde kültürel yenilenme ve kültür mirası
- vb. vb.

4. Sosyalizm Dünyası

- SSCB'nin yeni barış önerileri
- SSCB'nin, değişen koşullarda değişmeyen barış politikası
- SBKP Programında ve belgelerinde barış
- Diğer sosyalist ülkeler ve barış
- Varşova Antlaşması Örgütü ve sosyalizmin savunma gücü
- Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ve barışçı işbirliği
- Uluslararası kültürel ilişkilerin gelişmesi ve barış

5. Dünya Komünist ve İşçi Hareketi ve Barış

- Marks'ın, Engels'in, Lenin'in yapıtlarında barış
- 1., 2. ve 3. Enternasyonal belgelerinde barış
- 1957, 1960 ve 1969 Uluslararası Danışma Toplantılarının barış ve savaş konusundaki yaklaşımları
- Barış konusunda "Yeni Anlayış" ve
- SBKP 27. Kongresi'nin barışa yaklaşımı

6. Çeşitli Bölgelerde Barış Sorunları

- Orta Doğu
- Akdeniz
- Nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler

C. Türkiye'nin uluslararası bağımlılık ilişkileri

1. Emperyalist saldırganlığa bağımlılık

- ABD'yle ikili ilişkiler
- NATO'yla ilişkiler
- IMF'yle, Dünya Bankası'yla, uluslararası tekellerle...
- Emperyalizm dünyasıyla kültürel ilişkiler
- vb.

2. Batı Avrupa'yla (ve Japonya'yla) ilişkiler

- Batı Avrupa ülkeleriyle ilişkiler
- Japonya'yla ilişkiler
- Avrupa Konseyi'yle ilişkiler
- Ortak Pazar'la ilişkiler

3. Sosyalist ülkelerle kısıtlı tutulan işbirliği

- Sovyetler Birliğiyle ekonomik, kültürel ilişkiler
- Diğer sosyalist ülkelerle " " "

4. Yunanistan ve Kıbrıs'la ilişkiler

5. Orta Doğu ülkeleriyle ilişkiler

6. Diğer dış ilişkiler

D. Türkiye'de uluslararası gerginlikten yana işbirlikçi güçler politik

1. Gerici/baskıcı/rejim (barışçı örgütlenmeye karşı mevzuat; devlet kurumları)
2. " devlet uygulamaları
3. " siyasal güçler (partiler, akımlar, vb)
4. Ekonominin militerleştirilmesi
5. Toplumsal yaşamın militerleştirilmesi
6. Kültürde şoven, militarist, işbirlikçi, gerici dayatmalar

E. Türkiye'de uluslararası yumuşamadan yana ulusal güçler:

A) Yumuşamadan ve ulusal bağımsızlıktan yana politik güçler

- Liberal/ulusal burjuva muhalefet
- Reformist sol partiler
- TKP'nin barışa ilişkin öneri ve girişimleri
- Sol Birlik'in ve üye diğer partilerin "
- Diğer sol akımların "

B) Barıştan, ulusal bağımsızlıktan ve halkların dostluğundan yana s o s y a l güçler

- Barış ve parlamenterler
- " yerel yönetimler
- " ordu (ulusal ögeler)
- " hukukçular ve insan hakları savunucuları
- " Doktorlar
- " Mimarlar, şehirciler, çevreciler
- " mühendisler ve teknik elemanlar
- " bilim adamları
- " eğitimciler
- " sporcular
- " sanatçılar
- " gazeteciler, TV'ciler, yayımcılar
- " sendikacılar, işçiler
- " ziraatçiler, kooperatifçiler, köylüler
- " kadınlar
- " gençler
- " dindarlar ve din adamları
- " azınlıklar
- " Kürtler

P R A T İ K - Ö R G Ü T S E L D Ü Z E Y D E F A A L İ Y E T L E R

Amaç:

Barış hareketinin, somut sorunlara bağlı olarak çeşitli toplumsal kesimlerde yaygınlaştırılmak üzere örgütlenmesi ve ulusal çıkarların ve ulusal bağımsızlığın sağlanması ve uluslararası güvenlik ve işbirliğinin güçlendirilmesi doğrultusunda eyleme dönüştürülmesidir.

Kapsam:

Silahsızlanmayla, uluslararası güvenlik ve işbirliğiyle bağlantısı içinde, sınıfsal, toplumsal, mesleki ve diğer kesimlerin somut sorunları ve çıkarlarıdır.

Yöntem:

Türkiye'de bugün varolan koşullarda, yani Barış Derneği başta olmak üzere tüm demokratik örgütlerin yasak ya da baskı altında tutulduğu, yargılandığı ve bu uygulamaların insanlarda, örgütlü faaliyetler konusunda genel olarak ürküntü yarattığı koşullarda:

- a) varolan sendikalarda, derneklerde, meslek kuruluşlarında "Barış Komisyonları" oluşturulması,
- b) olanaklar ölçüsünde, yerleşim birimleri ölçeğinde, Batı Avrupa'da (özel olarak F.Almanya'da) olduğu gibi, hukuksal bir yapı gerektirmeyen, "Girişim - Initiative" adı verilen, "gevşek" tipte örgütlenmeler oluşturulması gözetilmelidir.

Eylem biçim ve araçları:

Türkiye barış hareketinin, Batı Avrupa'daki barış hareketlerinin başvurduğu eylem araç ve biçimlerinden yararlanabilmesi için, Batı Avrupa'da yaşayan Türkiyeli barış savunucularının, ülkeye aktarılmak üzere bir inceleme yapması yararlı olacaktır.

Bu çerçevede, ö r n e ğ i n ş unlar ş imdiden göz önüne alınabilir:

- Sektör barış girişimleri oluşturmak ya da güçlendirmek için yemekli ve müzikli toplantılar (katılanlar, yiyeceklerini de beraberlerinde getiriyorlar);

- Ulusal günlerde kent içi barış yürüyüşleri ya da fener alayları (bunların giderek gelenekselleştirilmesi de gözetilmelidir),
- Kentler arasında ya da yabancı askersel üslere doğru yürüyüşler, üsler çevresinde oturma eylemleri,
- Şimdiye kadar aydınlar, kadınlar, işçiler tarafından hazırlanan dilekçe eylemlerinin örneğinde kampanyaların barış istemleri için de örgütlenmesi ve yaygınlaştırılması,
- Yerel yönetimlerin, atom silahlarından arındırılmış bölgeler uygulaması yönünde tavır almaya topluca çağırılması,
- Belediyelerin, kentlerin önemli park, alan ya da caddelerine barış savaşımını çağrıştıran adlar vermesi için toplu istemler yükseltilmesi,
- Yaşamlarıyla ve yapıtlarıyla barışı savunmuş sanatçılarla, bilim adamlarıyla vb. söyleşi toplantılarının yaygınlaştırılması,
- Okullarda "Barış Dersi" konulması, ya da eğitsel faaliyet saatlerinden birinin "Barış Dersi"ne ayrılması için toplu istem yükseltilmesi,
- Belediyelerin ve çeşitli kurumların halka ya da en azından kendi mensuplarına barış eğitim seminerleri düzenlemeleri, hatta tatil kamplarında "Barış Okulu" programları uygulamaları için toplu girişimlerde bulunulması,
- Aile ilişkilerinden, çocuk eğitiminden başlayarak, toplumsal yaşamın her alanında ŞİDDET'in dışlanması için, ders kitaplarında, kitle iletişim araçlarında, halklar arasında düşmanlık, ırk ayrımcılığı, ırkçılık, ulusal baskı vb. telkin edilmesi^{ne} karşı duyulan tepkilerin örgütlü biçimlere dönüştürülmesi.
- vb. vb.